

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

заступник ректора ХНАДУ

професор Гладкий І.П.

“27” 01 2017 року

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Економіка підприємства

(назва навчальної дисципліни згідно навчального плану)

підготовки

Бакалавр

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузі знань

0305 – Економіка та підприємництво

(шифр і назва галузі знань)

напряму підготовки

6.030503 – Міжнародна економіка

(шифр і назва напряму підготовки)

кваліфікація¹

бакалавр з міжнародної економіки

(шифр і назва кваліфікації для бакалавра, спеціальності - для магістра))

(шифр №5)

(за ОПП чи № навчального плану)

Розроблено та внесено:

кафедра економіки підприємства

Розробники програми: доцент кафедри економіки підприємства, кандидат економічних наук,
доцент Гольдфарб Аліна Григорівна

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри
Протокол № 11 від "26" січня 2017 р.

/ Зав. кафедрою ЕП проф. Иванілов О.С. Іванілов О.С.

“Узгоджено”¹

/ Завідуючий кафедрою обліку та аудиту проф. Горовий Д.А.
(назва випускної кафедри) (вчене звання) (підпис) (ПІБ завідувача кафедри)
“ ” 20 року
(день) (місяць) (рік)

“Узгоджено”

Декан Факультету управління та бізнесу
(повна назва факультету, де читається дисципліна)
професор Дмитрієв І.А.
(вчене звання) (підпис) (ПІБ декана)
“ ” 20 року
(день) (місяць) (рік)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

¹ якщо програма навчальної дисципліни розроблена для декількох напрямів підготовки (спеціальностей), то узгодження робиться з кожною випускаючою кафедрою

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» складена відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та навчального плану підготовки бакалаврів напряму (спеціальності) «6.030503 – Міжнародна економіка»

1. Мета, предмет та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни є підготовка фахівця до виконання майбутніх функціональних обов'язків у сфері економіки та організації виробництва.

1.2. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є закономірності протікання економічних процесів на рівні господарюючого суб'єкта.

1.3. **Основними завданнями** вивчення навчальної дисципліни є формуванні знань, вмінь та уявлень згідно предмету дисципліни.

1.4. По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- сучасні теорії підприємств;
- види підприємств і їхні організаційно-правові форми;
- основні складники зовнішнього середовища господарювання підприємства;
- основні види організаційних структур управління підприємством; етапи та методи прийняття управлінських рішень;
- поняття ринку, основні типи ринків та їхні особливості; поняття життєвого циклу продукту та збалансованого продуктового портфелю підприємства;
- принципи і методи планування діяльності підприємства;
- класифікацію і структуру персоналу підприємства; порядок розрахунку різних категорій персоналу підприємства; поняття продуктивності праці; види і форми оплати труда на підприємстві; основні положення щодо мотивацій персоналу підприємства;
- поняття капіталу підприємства і його складові; склад основних засобів підприємства, поняття і методи амортизації основних засобів; склад обігових коштів підприємства, основні положення щодо управління запасами підприємства;
- поняття інвестицій підприємства, їхні різновиди; джерела фінансування інвестицій; методи оцінки інвестиційних проектів;
- поняття та різновиди інновацій, етапи інноваційного процесу;
- поняття техніко-технологічної бази підприємства, її складові; поняття виробничої потужності та виробничої програми підприємства;
- поняття виробничого процесу, його складові; типи, форми та методи організації виробництва; основні положення щодо забезпечення якості продукції;
- класифікацію витрат підприємства; сутність та функції собівартості продукції підприємства; принципи розподілу накладних витрат підприємства;

- поняття прибутку підприємства, його види; джерела інформації для оцінки результатів діяльності підприємства; основні показники діяльності підприємства;
- сучасні моделі підприємств, форми трансформації та етапи реструктуризації підприємств;
- поняття і принципи організації економічної безпеки підприємства; завдання та принципи антикризової діяльності підприємства.

вміти:

- визначити вид підприємства і його організаційно-правову форму;
- визначити фактори зовнішнього середовища та їхній вплив на діяльність підприємства;
- визначити організаційну структуру управління підприємства;
- визначити тип еластичності попиту; визначити стадії життєвого циклу продукту;
- порівняти фактичні та планові показники діяльності підприємства та проаналізувати причини відхилень показників;
- розрахувати чисельність різних груп персоналу підприємства; нарахувати заробітну платню робітникові; розрахувати продуктивність праці робітника;
- розрахувати амортизаційні відрахування об'єктів основних засобів; здійснювати оцінку основних засобів; розраховувати розмір запасів обігових коштів на підприємстві;
- обирати найбільш привабливе джерело фінансування інвестиційних проектів; аналізувати ефективність та доцільність здійснення інвестиційних проектів;
- скласти оптимальну виробничу програму за умов наявності певних обмежень;
- визначати ступінь завантаження виробничих потужностей підприємства;
- визначати тип витрат підприємства; скласти собівартість продукції;
- розраховувати основні показники фінансово-економічної діяльності підприємства та робити висновки за цими розрахунками.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна "Економіка підприємства" є базовою дисципліною для вивчення усіх подальших економічних дисциплін.

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів - 4 Кількість годин - 120	<u>нормативна</u> (нормативна, за вибором ВНЗ, за вибором студента)
Семестр викладання дисципліни	4 (порядковий номер семестру)

Вид контролю:	екзамен (залік, екзамен)
Розподіл часу:	
- лекції (годин)	32
- практичні, семінарські (годин)	16
- лабораторні роботи (годин)	—
- самостійна робота студентів (годин)	42
- самостійна робота (екзамен) (годин)	30
- курсова робота (годин)	—
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	—

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. ТЕОРІЯ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Роль і місце підприємництва в сучасному суспільстві. Класифікація підприємницької діяльності. Сутність підприємства, ціль його функціонування.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Порядок створення і ліквідації підприємств.

Тема 3. Внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства

Внутрішнє середовище підприємства. Зовнішнє середовище підприємства. Зацікавлені групи.

Тема 4. Структура і управління підприємством

Сутність, функції і принципи управління. Етапи і методи ухвалення управлінських рішень. Основні організаційні структури управління підприємством.

Тема 5. Ринок і продукція

Безперервність виробництва і обміну товарів. Поняття "ринок". Класифікація ринків. Попит і пропозиція. Поняття "товар". Життєвий цикл товару.

Розділ 2. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 6. Планування діяльності підприємства

Сутність і необхідність планування. Види планування. Принципи і методи планування. Система планів підприємства. Бізнес-планування.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Класифікація і структура персоналу підприємства. Планування чисельності, якісних характеристик і навчання персоналу. Продуктивність праці. Вимірювання і нормування праці. Види і форми оплати праці на підприємстві. Мотивація як інструмент поліпшення роботи персоналу.

Тема 8. Капітал підприємства

Поняття капіталу підприємства, його склад. Основні засоби підприємства (поняття, оцінка, знос та амортизація, показники використання). Оборотні кошти підприємства (поняття, класифікація, нормування, показники використання).

Розділ 3. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 9. Інвестиційна діяльність підприємства

Поняття інвестицій, їхні види. Джерела фінансування інвестицій підприємства (внутрішні, зовнішні - залучення капіталу через ринок цінних паперів, залучення капіталу через кредитний ринок, державне фінансування, додаткові внески (паї), лізинг). Етапи розробки інвестиційного проекту. Оцінка ефективності інвестиційних проектів.

Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства

Поняття і види інновацій. Етапи інноваційного процесу.

Розділ 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

Характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Планування завантаження потужностей підприємства. Поняття виробничої потужності підприємства. Методи розрахунку виробничої потужності.

Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

Виробничий процес і основні принципи його організації. Виробнича структура і інфраструктура підприємства. Типи, форми і методи організації виробництва. Забезпечення якості продукції.

Тема 13. Витрати на виробництво і реалізацію продукції

Класифікація витрат. Сутність собівартості і її економічне значення, калькулювання. Розподіл накладних витрат. Методи калькулювання витрат (калькулювання по замовленнях і процесах, калькулювання повних і змінних витрат). Шляхи зниження собівартості продукції.

Розділ 5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Поняття прибутку підприємства. Система "Витрати - випуск - прибуток". Основні фінансові показники діяльності підприємства. Основні види управлінських рішень, що впливають на кінцевий результат діяльності підприємства (рішення про спеціальне замовлення, рішення про розширення або скорочення (ліквідацію) сегмента, рішення «виробляти або купувати»).

Тема 15. Розвиток підприємства: трансформація і реструктуризація

Основні форми трансформації підприємств. Реструктуризація підприємства.

Тема 16. Економічна безпека і антикризова діяльність

Поняття економічної безпеки підприємства. Зовнішні і внутрішні погрози підприємницької діяльності. Система економічної безпеки підприємства. Сутність, завдання і принципи антикризового управління підприємством.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Законодавчі акти

1. Закон України "Про господарські товариства" [Електронний ресурс] // Законодавство України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/про%20господарські%20товариства>
2. Закон України "Про оплату праці" [Електронний ресурс] // Законодавство України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/про%20оплату%20праці>
3. Кодекс законов о труде Украины от 10.12.71 г. № 322-VIII [Електронний ресурс] // Информационно-аналитическая газета "Налоги и бухгалтерський учет. - Режим доступу: http://nibu.factor.ua/info/Zak_basa/Kodeksy/KZoT/
4. Налоговый кодекс Украины от 02.12.2010 г. № 2755-VI [Електронний ресурс] // Информационно-аналитическая газета "Налоги и бухгалтерський учет. - Режим доступу: http://nibu.factor.ua/info/NKU_rozd/
5. Положения (стандарты) бухгалтерського учета [Електронний ресурс] // Информационно-аналитическая газета "Налоги и бухгалтерський учет. - Режим доступу: <http://nibu.factor.ua/info/instrbuh/>

6. Хозяйственный кодекс Украины от 16.01.2003 г. № 436-IV [Электронный ресурс] // Информационно-аналитическая газета "Налоги и бухгалтерський учет. – Режим доступа: http://nibu.factor.ua/info/Zak_basa/Kodeksy/HKU/

Базова

1. Голов С.Ф. Управленческий учет: Учебник. – Харьков: Фактор, 2009. – 784 с.
2. Друри К. Управленческий и производственный учет: Пер. с англ.. – М.: Юнити-Дана, 2013. – 1424 с.
3. Економіка підприємства: підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. – Суми: Університетська книга, 2014. – 864 с.
4. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2014. – 412 с.
5. Планирование деятельности на предприятии / Под ред.. С.Н. Кукушкина, В.Я. Позднякова, Е.С. Васильевой. – М.: Юрайт, 2013. – 264 с.
6. Самсонов В.С. Экономика предприятий и отрасли: учебник. – К.: Academia, 2014. – 304 с.
7. Харів С.П. Економіка підприємства. Збірник задач і тестів: Навчальний посібник. – Київ: Знання, 2012. – 357 с.

Додаткова

14. Бизнес-планирование: Учебник для вузов / Под ред. В.М Попова, С.И. Ляпунова, С.Г. Млодика. – М.: Финансы и статистика, 2014. – 816 с.
15. Ван Хорн Джеймс, Вахович Джон. Основы финансового менеджмента: Пер. с англ. – М.: Издательский дом "Вильямс", 2014. – 1225 с.
16. Дубровин И.А. Экономика труда: Учебник. – М.: Дашков и К, 2013. – 230 с.
17. Мочерний С.В. Основы підприємницької діяльності: Навчальний посібник. – Київ, ВЦ "Академія", 2012. – 280 с.
18. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Дело, 2014. – 432 с.
19. Основы маркетинга / Котлер Ф., Армстронг Г., Сондерс Г., Вонг В – М.: Издательство «Финпресс», 2012. – 751 с.
20. Савчук В.П. Оценка эффективности инвестиционных проектов: Учебник [Электронный ресурс] // Интернет-портал для управлінців Management.com.ua. - Режим доступа: <http://www.management.com.ua/finance/fin011.html>
21. Самуэльсон П. Экономика. – М.: «Вильямс», 2013. – 1360 с.
22. Слиньков В.Н. Бизнес-план и организация финансово-хозяйственной деятельности предприятия: Учебное пособие. – К.: Вальтера, 2014. – 520 с.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Формування системи знань студентів з дисципліни «Економіка підприємства» здійснюється шляхом проведення лекцій. Проведення практичних занять, консультацій та організації самостійної роботи студентів забезпечує формування необхідних вмінь та уявлень. Поточний контроль здійснюється на лекціях у формі опитування; на практичних заняттях - опитування, діалогу, групового обговорення тематичних питань, самостійної та контрольної роботи, тестових завдань. Підсумковий контроль з дисципліни – екзамен.

Розробники програми: доцент кафедри економіки підприємства, кандидат економічних наук, доцент Гольдфарб Аліна Григорівна

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни визначає її місце і значення у процесі формування фахівця, її загальний зміст, знання та уміння, які набуває студент у результаті вивчення дисципліни. Програма навчальної дисципліни містить у собі дані про обсяг дисципліни (у годинах та кредитах), перелік тем та видів занять, дані про підсумковий контроль тощо.
2. Програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2- екземпляр залишається на кафедрі.

Форма в редакції ХНАДУ затверджена наказом ректора за №__ від __.06.2015 р.